

Сэтінньи 30 күнэ 2021 сүл
Бээдигтээби 4 №- дээх «Туллукчаан» оѳо саада

Байанай ыйыгар аналлаах «Байанайдаах сонордүүттар»

эти – хааны чэбдигирдэр аралдьытыы сценарийа

Сыала: Байанай ыйыгар анаан ыытыллыбыт үлэни түмүктээһин. Саха киһитин төрүт дьарыга булт туһунан оѳолор билиилэрин чинэтии, өбүгэлэр үгэстэрин, булт сиэрин-туомун салгыы билиһиннэри. Айылбаѳа тапталы, харыстабыллаах сыһыаны иити. Булчут киһи этэ-сиинэ чэбдик, бэйэтин кыанар, тулуурдаах буолар диэн өйдөбүлү биэри.

Туттуллар тэриллэр:

1. Оонньуур балыктар
2. Сыал быраѳарга аналлаах мишень
3. Хайыһардар (2 роса бытыылкатыттан оноһуллубут хайыһар)
4. Булчут туттар тэриллэрэ (рюкзак, чүмэчи, испиискэ, иһит-хомуос, быһах, саа, хапкаан, туһах, ботуруон,)
5. Илим, куйуур, туу, туһах, хапкаан –хартыынаннан көрдөрүү.
6. Кыылар суоллара, кыылар кутуруктарын ойуута.
7. Мастан быһыллыбыт дулѳалар

Буолар сирэ: спортивнай саала

1. Тэрээһин чаас.

Ытааччы: Сэтинньи ыйа сахаларга – Байанай ыйа диэн ааттанар. Бу ыйга булчуттар ыраах бултуу-алтыы баралар. Күндү түүлээѳи экирэтэллэр, эһэкээннэригэр үөмэлэр, аях туталлар. Оту-маһы алдьатыам суѳа, наадыйарбын эрэ ылыам диэн андаѳар этэллэр. Саха булчута бултаан дьизэ кэргэнин иитэр-аһатар, таһыннарар.

Бүгүн биһиэхэ үөрүүлээх күн Баай Барыылаах Байанайбыт күнэ. Үтүөкээн үгэстээх, Сээркээн сэһэннээх, өттүк харалаах Баай Байанай бырааһынньыгынан эѳэрдэлиибит уонна аралдьытыыга ынырабыт.

Хомоѳой хоһоон ааѳан иһитиннэриэхпит, ырыа ыллыахпыт.

«Булчуту бултка тэрий»

Ханнык баґарар булчут бэйэлэрэ миинэр келелөөх уонна кыһынны тонуу хаарга атахтарыгар кэтиллэр хайыһардаах буолаллар. Ол хайыһардарынан түргэнник сүүрэр, сырылыыр буолуохтаахтар. Онон билигин ким сымса, түргэн атахтаабын билиэхпит.

«Хайыһарынан хаамтарыы»

Булчут кырабы харахтаах, эрчимнээх илиилээх буолар. Ким саамай сытыы харахтаабын, сымса илиилээбин билиэхпит.

“Сыал ытыы” (Сыал бырабыы)

Булчут бултуур кыылларын суолларынан, сылдыар майгыларынан эндэппэккэ билэр буолуохтаах, киитэрэй, мындыр өйдөөх буолар.

«Кыылы кутуругунан эбэтэр суолунан бул» (Ойуунан көрдөрүү эбэтэр презентация).

Булчут бултуу бардабына араас көһүппэтэх мэхэйдэрин, ыараххаттары көрсүөн син, ол иһин кини эрдэттэн бэйэтигэр эрэллээх, сытыы- сымса, кытыгырас буолуохтаах. Билигин күрэхпит онно ананар.

“Дулбалаах сиринэн”

Булчут балыктыыр эмиэ аналлаах. Сайын туулаан, илимнээн дьоннорун аһаталлар, кыһын мухалаан, куйуурдаан. Билигин биһиги эмиэ балыктыахпыт.

“Балыктааһын”

Ыытааччы: Байанай көрү-нары таптыыр. Ол иһин кинини үөрэн-көтөн, үчүгэйдик туттан көрсөллөр. Биһиги эмиэ үөрүөбүн!

3 чаас Түмүк чаас

Түмүк. Биһиги аар тайбабытын, тулалыыр айылбабытын мэлдьи харыстыабын! Оччоҕо эрэ көтөр-сүүрэр үксүү туруо, Баай Байанайбыт араас булдуунан күндүлүү туруо!

Хоһоон «Баай Байанай»

Барыылаах байанай ыйа, бэлэхтээх күннэрэ үүннүлэр,

Булчуттар биһириир күүтүүлээх кэмнэрэ.

Баай хара тыа иччитэ, булт сонорун кэтэһэн,

Бэркэ иһийэн, чуумпуран, бүччүмнүк күүтэр долгуйан.

Булчут кэрийиэ баастарын, билэр сылдыбыт ыырдарын,

Биир-биир сүөргүтүө айатын, бүөмнээн ууруоҕа мэниэтин.

Байанай ыйын баттаһан, бултуоҕа буурҕаттан иннибэккэ.

Бииртэн биир үөрүү тосхойуо, булчуту күндүлүө Байанай.

Музыка тыаһыыр “Дьөһөгөйүм оҕото”

Ытааччы: Билигин биьиги, тыаҕа бултуу барыахпыт иннинэ ойуур олоҕун төһө билэргитин билиэхпит уонна таабырыннаһан ылыахпыт

- ✓ От-мас аһылыктаах ойуоккалаан оҕонньор баар үһү (Куобах)
- ✓ Кыһын кэллэбинэ кыһалҕата кыччыыр баар үһү. (Эһэ)
- ✓ Ким кыһын ойуурга аччык кэрийэ сылдыарый? (Бөрө)
- ✓ Сыһыыга сырбас баар үһү. (Саһыл)
- ✓ Тиит тирэхтээх тинсирики сүүрүк баар үһү. (Тиин)
- ✓ Тор-тор торулуур маһы тонсуйар баар үһү (Тонсоҕой)
- ✓ Быкайкаан сүөһү сүүс көмүс манньыаты сүгэ сылдыар үһү.
Кынаттаах да көппөт, аһахтаах да санарбат баар үһү. (Балык)
- ✓ Ууга олохтоох, от аһылыктаах кыыл баар үһү (Андаатар)
- ✓ Отоннооҕор оччугуй, оҕустааҕар күүстээх баар үһү (Буулдьа)
- ✓ Баһаам элбэх аанынан ким да тахсыбат үһү (Илим)
- ✓ Бииргэ миинниллэр икки ат баар үһү (Хайыһар)

2. Сүрүн чаас.

Аан маннай хомунан балларыгар булчуттар илдэ барар тэриллэрин хомуналлар. Өйүө, ыһык ылаллар. Оҕолор, билигин булчут туттар тэрилин төһө билэргитин көрүөхпүт. Манна араас булчуттар, балыксыттар туттар тэриллэрэ бааллар ону аатты-аатты булчут үрүкзээгэр уган иһиэхтээххит. Ким сөпкө ааттаан, булан укпут киһи ол кыайар.